

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра банківської справи

Допущено до захисту

Завідувач кафедри _____

“_____” _____ 2020 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.030508 «Фінанси та кредит»
за спеціалізацією «Банківська справа»
на тему:
«Вплив стейкхолдерів на діяльність банків»

Виконав: студентка 4 курсу, групи 7
факультет Центр заочної форми навчання
спеціальності 6.050100 «Фінанси та кредит»
ІВАНОВА Т.В.
Керівник: к.е.н., доцент
СЕРГЄЄВА О.С.

ОДЕСА – 2020

АНОТАЦІЯ

ІВАНОВА Т.В. «Вплив стейкхолдерів на діяльність банків». Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «Фінанси та кредит» – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2020.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретико-методичних підходів та розробка практичних рекомендацій щодо формування комплексного стейкхолдерно-орієнтованого підходу, що дозволить на основі групування зацікавлених сторін визначити комплекс показників для здійснення оцінки та розробки заходів щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки банківських установ з врахуванням впливу різних груп стейкхолдерів.

Вихідними даними для визначення впливу стейкхолдерів на формування банківської діяльності є ідентифікації чинників взаємовпливу банківського і реального секторів економіки на основі проведення наукового узагальнення, аналізу, синтезу та математичного моделювання; ознайомлення з чинними законодавчими актами, що регулюють вплив стейкхолдерів в процесі банківської діяльності, публічною фінансовою та внутрішньою управлінською звітністю банків, праці вітчизняних і зарубіжних науковців з питань визначення поняття та особливості впливу стейкхолдерів в процесі формування банківської діяльності; розробка теоретичних та методичних положень в роботі банківських установ при здійсненні ними планування банківської діяльності.

Представлено визначення понять “стейкхолдер”, “група економічного впливу”, “група інтересів” та “зацікавлена сторона”. Наведено теоретичне обґрунтування необхідності формування системи управління українських підприємств на засадах узгодження інтересів стейкхолдерів. Досліджено нормативно- правову базу щодо забезпечення здійснення банківської діяльності в Україні. Проаналізовано сучасний стан діяльності банківських установ України щодо впливу стейкхолдерів в процесі формування політики банківської діяльності. Проаналізовано особливості ідентифікації стейкхолдерів в процесі розробки політики в сфері банківської діяльності. Досліджено міжнародний досвід взаємовідносин банків зі стейкхолдерами через систему корпоративного управління. Проаналізовано формування взаємовідносин банків зі стейкхолдерами на засадах корпоративної соціальної відповідальності.

У процесі дослідження використовувалися такі загальнонаукові методи пізнання, як: теоретичне узагальнення, порівняння, групування та систематизація, системного аналізу, логічне узагальнення, а також графічний метод.

Ключові слова: стейкхолдер, група економічного впливу, зацікавлена сторона, теорія стейкхолдерів, інтереси стейкхолдерів, класифікація стейкхолдерів, нормативно-правова база, банківська діяльність.

ANNOTATION

IVANOVA T.V. «The influence of the stakeholders on the banking activity».

Qualification work for a bachelor's degree in Finance and Credit – Odesa National Economic University. – Odesa, 2020.

The aim of the qualifying work is to study theoretical and methodological approaches and develop practical recommendations on the formation of complex stakeholdern-oriented approach that will allow based on groups of stakeholders to identify a set of indicators for the assessment and development of measures to ensure economic and financial security of banking institutions with regard to the influence of different stakeholder groups.

The initial data for determining the influence of stakeholders on the formation of banking activities is the identification of factors of interaction of Bank and real sectors of economy on the basis of scientific generalization, analysis, synthesis and mathematical modeling; introduction to the laws which regulate the influence of stakeholders in the process of banking, financial and public management reporting banks, domestic and foreign scholars on the definition of the concept and features of influence of stakeholders in the process of formation of banking activities; development of theoretical and methodological provisions in the work of banking institutions in the implementation of their banking planning.

The definition of “stakeholder”, “economic influence group”, “interest group” and “interested party” is presented. The paper provides a theoretical justification for the need to form a management system of Ukrainian enterprises based on the coordination of the interests of stakeholders. The article examines the legal framework for ensuring the implementation of banking activities in Ukraine. The article analyzes the current state of banking institutions in Ukraine with regard to the influence of stakeholders in the process of forming the banking policy. Features of identification of stakeholders in the process of developing a policy in the field of banking are analyzed. The international experience of banks ' relations with stakeholders through the corporate governance system is studied. The article analyzes the formation of relationships between banks and stakeholders based on the principles of corporate social responsibility.

In the course of research, we used such General scientific methods of cognition as: theoretical generalization, comparison, grouping and systematization, system analysis, logical generalization , as well as the graphical method.

Key words: stakeholder, group of economic influence, interested party, the theory of stakeholders, interests of stakeholders, classification of stakeholders, legal framework, banking activity.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1.ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ СТЕЙКХОЛДЕРІВ У ПРОЦЕСІ РОЗРОБКИ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	6
1.1.Обґрунтування визначення поняття "стейкхолдери" та їх класифікація	6
1.2. Нормативно-правова база щодо взаємодії стейкхолдерів в банківській діяльності в Україні.....	18
Висновок до розділу 1	27
РОЗДІЛ 2.ОЦІНЮВАННЯ ВПЛИВУ СТЕЙКХОЛДЕРІВ НА ВИРОБЛЕННЯ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	29
2.1. Сучасний стан розвитку банківського бізнесу.....	29
2.2. Оцінювання індикаторів ефективності корпоративного управління як підґрунтя встановлення взаємовідносин із стейкхолдерами банків.....	37
2.3. Забезпечення рівня ліквідності банків з урахуванням інтересів та впливу стейкхолдерів	47
Висновки до розділу 2.....	53
РОЗДІЛ 3.УДОСКОНАЛЕННЯ ВЗАЄМОВІДНОСИН БАНКІВ ЗІ СТЕЙКХОЛДЕРАМИ ПРИ ВИРОБЛЕННІ ПОЛІТИКИ ВЛАСНОГО РОЗВИТКУ.....	55
3.1. Міжнародний досвід взаємовідносин банків зі стейкхолдерами через систему корпоративного управління	55
3.2. Формування взаємовідносин банків зі стейкхолдерами на засадах корпоративної соціальної відповідальності	63
Висновки до розділу 3.....	70
ВИСНОВКИ	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	75
ДОДАТКИ	83

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Нові реалії України суттєво впливають на формування сприятливих умов для забезпечення інтересів громадян, бізнесу, суспільства і держави, подальшого розвитку країни як демократичної держави зі сталою та зростаючою ринковою економікою, держави, що керується європейськими політичними й економічними цінностями

Діяльність банківської установи тісно пов'язана із взаємодією з широким колом стейкхолдерів, які функціонують як всередині організації, так і за її межами. Широкий спектр теорій, розроблених у попередньому сторіччі, таких як SWOT-аналіз, теорія п'яти сил конкуренції Портера, теорія ланцюга створення вартості, агентська теорія, давали тільки часткову відповідь на питання про взаємодію підприємства із його стейкхолдерами.

В умовах зазначених загроз забезпечення фінансово-економічної безпеки банківських установ має базуватися на впровадженні комплексного підходу з урахуванням інтересів усіх груп стейкхолдерів. Взаємодія банку зі стейкхолдерами завжди пов'язана як з можливістю розвитку банківської установи при гармонізації їх інтересів, так і з можливістю виникнення додаткових небезпек та загроз в умовах наявності конфлікту інтересів. Необхідність системного осмислення доцільності впровадження стейкхолдерно-орієнтованого підходу для забезпечення фінансово-економічної безпеки банку в умовах складного зовнішнього середовища обумовила актуальність проведення дослідження за зазначеним напрямком .

Однак залишається недостатньо недослідженим аспект теорії стейкхолдерів, який пов'язаний із теоретичним обґрунтування необхідності урахування їх інтересів при прийнятті збалансованих управлінських рішень для банківських установ. Потреба наукового розроблення таких аспектів теорії стейкхолдерів із врахуванням особливостей національної економіки залишається важливим завданням української науки.

Протягом останніх років в дослідженнях зарубіжних та вітчизняних вчених все більше уваги приділяється ефективності взаємодії стейкхолдерів із банківськими

установами. Даній темі приділяють значну увагу науковці і практики банківської галузі. Великий внесок у дослідженні виступили наступні вітчизняні науковці: Т. Джонс , А.Т. Зуб, Дж. Пост , Л. Престон , С. Сакс, А. Уїкс , Р.Е. Фріман та інші. Окремі питання взаємодії зацікавлених сторін та їх впливу на економічну безпеку підприємства досліджено в працях Я.Ю. Білоус , І.Г. Манцурова , О.В. Нусінової .

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретико-методичних підходів та розробка практичних рекомендацій щодо формування комплексного стейкхолдерно-орієнтованого підходу, що дозволить на основі групування зацікавлених сторін визначити комплекс показників для здійснення оцінки та розробки заходів щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки банківських установ з врахуванням впливу різних груп стейкхолдерів.

Реалізація поставленої мети обумовила необхідність вирішення в роботі таких завдань:

- визначити поняття та особливості «стейкхолдерів» як окремих учасників банківської діяльності;
- проаналізувати нормативно-правову базу щодо забезпечення здійснення банківської діяльності в Україні;
- ознайомитися з особливостями банківських послуг та методи управління ризиками в банківській діяльності
- провести аналіз сучасного стану діяльності банківських установ України щодо впливу стейкхолдерів в процесі формування політики банківської діяльності;
- проаналізувати особливості ідентифікації стейкхолдерів в процесі розробки політики в сфері банківської діяльності ;
- ознайомитися з міжнародним досвідом взаємовідносин банків зі стейкхолдерами через систему корпоративного управління;
- проаналізувати формування взаємовідносин банків зі стейкхолдерами на засадах корпоративної соціальної відповідальності.

Об'єктом дослідження є процес впливу стейкхолдерів на розробку політики в сфері банківської діяльності.

Предметом дослідження є теоретично – методичні аспекти аналізу впливу стейкхолдерів у процесі розробки політики в сфері банківської діяльності.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувалися такі загальнонаукові методи пізнання, як: теоретичне узагальнення, порівняння, групування та систематизація, системного аналізу, логічне узагальнення, а також графічний метод.

Інформаційною базою дослідження є чинні законодавчі та нормативні акти, що регулюють вплив стейкхолдерів в процесі банківської діяльності: Постанова Правління Національного банку України від 14.07.2006р. №267 «Про затвердження Правил зберігання, захисту, використання та розкриття банківської таємниці», Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав споживачів фінансових послуг», Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг» та інші; офіційні матеріали Національного банку України, Асоціації українських банків, Незалежної асоціації банків України, основні показники діяльності банків України, публічна фінансова та внутрішня управлінська звітність банків, праці вітчизняних і зарубіжних науковців з питань визначення поняття та особливості впливу стейкхолдерів в процесі формування банківської діяльності.

Практична цінність висновків і рекомендацій можуть бути використані в банківській установі, метою яких є розроблення та обґрунтування заходів шляхом вдосконалення системи управління діяльністю стейкхолдерів в процесі формування та розробки політики в банківській діяльності. Розроблені теоретичні та методичні положення можуть бути використані в роботі банківських установ при здійсненні ними планування банківської діяльності.

Апробація результатів дослідження. По темі кваліфікаційної роботи була прийнята участь у V Міжнародній науково-практичній конференції «Цифрова трансформація фінансового сектора економіки» та опубліковані тези на тему «Дискусійні питання щодо законодавчих актів, які регламентують діяльність стейкхолдерів в умовах цифрової економіки».

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі на здобуття освітнього ступеня бакалавра наведено теоретичне узагальнення і вирішення завдань, які полягають у визначенні теоретико-методичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення регулювання впливу стейкхолдерів у процесі формування банківської діяльності.

За результатами виконаної кваліфікаційної роботи зроблено такі висновки:

1. На основі аналізу теоретичних напрацювань розглянуто сутність поняття «стейкхолдер», проаналізовано ряд класифікацій стейкхолдерів та їх вплив на формування банківської діяльності.

2. Визначено нормативно-правову базу, яка регламентує вплив стейкхолдерів в процесі діяльності банку.

3. Доведено, що управління сучасним банком є однією з найбільш складних сфер діяльності, оскільки банки опинилися у центрі складних процесів економічного, політичного та соціального характеру. Аналіз сучасного стану розвитку банківської системи дає можливість виокремити наступні проблеми, що стримують її розвиток: банки все ще мають суттєві частки проблемних активів на балансі, що потребує системного рішення проблеми якості активів; банківська система не має фундаменту для сталого розвитку, має замалу базу заощаджень, кредитування призупинилось, джерела капіталу обмежені, ринок надзвичайно фрагментований, довіра до банківської системи знизилася; банківський нагляд не в змозі проводити макропруденційний нагляд на необхідному рівні та виявляти ризики на ранній стадії; розвиток фінансової інфраструктури не відповідає потребам банківського сектору та економіки в цілому.

4. Визначено динаміку темпів приросту доходів та витрат банків України у 2014-2019 рр. Отримані результати зростання чистого прибутку у 2019 році, підтверджуються тим фактом, що темпи зниження доходів склали 51,71 % у порівнянні з 2018 роком. За рейтингом надійності у 2020 році викормлено наступні банки: Райффайзен банк Аваль (Raiffeisen Bank, Австрія), Креді Агріколь Банк

(Credit Agricole, Франція), Укрсиббанк (BNP Paribas Group, Франція), Ситибанк (Україна) (Citibank, США), ІНГ Банк Україна (ING Group, Нідерланди), Ощадбанк (державний), Укрексімбанк (державний), Укргазбанк (державний), ПроКредит Банк (ProCredit Bank, Німеччина), Кредобанк (PKO Bank Polska, Польща), ОТП Банк (OTP Bank, Угорщина), ПУМБ (СКМ Фінанс, Україна), ПриватБанк (державний), Правекс-банк (Intesa Sanpaolo, Італія), Альфа-Банк (ABN Holdings, Люксембург), Таскомбанк (Сергій Тигипко, Україна) [56]. Можна зробити висновок, що до більш надійних банків відносяться банки з державною формою власністю та банки іноземних груп. Для взаємовідносин зі стейкхолдерами має важливий вплив визначення банків за депозитами клієнтів банків, які є привілейованими для їх розміщення. Слід відмітити, що рівень проблемних кредитів в банківській системі перевищив 50 %. Банки зіткнулися з курсовою проблемою – вони змушені повертати термінові валютні депозити, в той час як платоспроможність клієнтів за валютними кредитами стрімко знижується. За рівнем фінансової стійкості рейтингову оцінку проводить Міністерство фінансів України, також, Національний банк України публікує дані щодо індикаторів фінансової стійкості банківської системи. Отже можемо зробити висновки про те, що поведінка стейкхолдерів залежить від позиціювання банку за різними позиціями його на ринку фінансових послуг.

5. Визначено забезпечення рівня ліквідності банків з урахуванням інтересів та впливу стейкхолдерів Визначено, що ефективність внутрішніх механізмів в межах внутрішньої підсистеми залежить від рівня концентрації власності та контролю. У свою чергу до зовнішньої підсистеми входять інші стейкхолдери, де основна роль відводиться кредиторам банків та регулюючим органам. Відповідно до цього ефективність зовнішніх механізмів у системі корпоративного управління залежить від економіко-правових чинників розвитку країни. Разом внутрішні та зовнішні механізми здатні як доповнювати, так і компенсувати одне одного залежно від відносної підтримки приватної та державної ініціативи.

6. Проаналізовано міжнародний досвід взаємовідносин банків зі стейкхолдерами через систему корпоративного управління, а саме визначено, що вітчизняна модель корпоративного управління в банку є комбінованим варіантом англо-американської

та німецької моделей та характеризується дворівневою системою органів управління. Доведено, що реалізація міжнародного досвіду корпоративного управління на вітчизняному ринку банківських послуг передбачає запровадження європейських критеріїв щодо складу і кваліфікації членів правління та розкриття інформації про структуру винагороди у спеціальному звіті про корпоративне управління. Це сприятиме підвищенню довіри учасників ринку до банку, зміцненню відповідальності та зацікавленості керівників у високих результатах, підвищенню ефективності діяльності банку, успішній реалізації довгострокових цілей.

7. Визначено проміжні прояви взаємодії банків зі стейкхолдерами на засадах корпоративної соціальної відповідальності: поліпшення управління завдяки запобіганню ризикам; покращення репутаційного менеджменту; покращення маркетингових показників; краща мотивація співробітників; покращення доступу до капіталів та лояльності інвесторів; кращий діалог з партнерами, регулятором, урядовими структурами та експертними організаціями; ріст інвестиційної привабливості/надійності банку; збільшення довіри вкладників, інвесторів; зростання мотивації персоналу, зменшення плинності, рекрутинг найкращих працівників, збільшення рентабельності персоналу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бездітний В. Корпоративне управління в банках України. Розгляд нормативного регулювання експертами. *Юридична газета*. 2013. № 49. С. 12–13.
2. Jensen M.C., Meckling W.H. Theory of the Firm: Managerial Behaviour, Agency Costs and Ownership Structure *Journal of Financial Economics*. 1976. P. 82-137.
3. Freeman, Harrison, Wicks, Parmar, and De Colle, 2010.
4. Антипова Н. О. Функція організації як цілеполягання за видами діяльності підприємства. *Економіка. Менеджмент. Підприємництво*. 2008. № 20. С. 23 – 28;
5. Orts E. A North American Legal Perspective on Stakeholder Management Theory. *Perspectives on Company Law*. London : Kluwer, 1997. 498;
6. Jensen M.C., Meckling W.H. Theory of the Firm: Managerial Behaviour, Agency Costs and Ownership Structure. *Journal of Financial Economics*. 1976. P. 82-137.
7. Букало Н. А., Деленів П. С. Теоретико-методичні засади системи управління витратами підприємства в сучасних умовах господарювання. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Серія «Економічні науки»*. 2016. № 5 (254). С. 141-144.
8. Аммарі А.О. Класифікація стейкхолдерів на основі взаємних очікувань / // *Актуальні проблеми економіки*. Науковий екон. журнал . 2012 . № 8 . С. 150-155.
9. Как заставить социальные инвестиции работать на ваш бизнес. М.: АКООС, 2007. 160 с
10. Freeman, E., 1984. Strategic management: A stakeholder approach. Boston: Pitman.
11. Kaler, J., 2002. Morality and Strategy in Stakeholder Identification. *Journal of Business Ethics*. 2002. 39. P. 91-99.
12. Freeman, E., 1994. The politics of stakeholder theory: Some future directions. *Business Ethics Quarterly*, 4 (4): 409-421.
13. Олексів І. Б. Групи економічного впливу в системі управління підприємством: концепція і інструментарій їх відбору та узгодження інтересів : [монографія]. Львів : Видавництво Національного університету “Львівська політехніка”, 2013. 292 с..

14. Donaldson T., Preston L. The Stakeholder Theory of the Corporation: Concepts, Evidence And Implications. *The Academy of Management Review*. 1995. № 1. P. 65-91.
15. Freeman R. E. Can Stakeholder Theorists Seize the Moment? *The Journal of Corporate Citizenship*. 2009. № 36. P. 21-24.
16. Jurgens S., Berthon, L. Papania Stakeholder Theory and Practice in Europe and North America: The Key to Success Lies in a Marketing Approach. *Industrial Marketing Management*. 2010. № 39. P. 769-775.
17. Johansson P. Implementing stakeholder management: a case study at a microenterprise. *Measuring Business Excellence*. 2008. № 3. P. 33-43.
18. Zadek S. The path to corporate responsibility. *Harvard Business Review*. 2004. № 11. P. 125-132.
19. Orts E. A. North American Legal Perspective on Stakeholder Management Theory. *Perspectives on Company Law*. London : Kluwer, 1997. 498 p.
20. Вачевський М. В., Скотний В.Г. Маркетинг у сферах послуг : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2014. 232 с.
21. Данилова Л. Значение и основные особенности маркетинга услуг. *Маркетинг и реклама*. 2017. № 1. С. 31-33.
22. Mitchell R.K., Agle B.R., Wood D.J. «Toward a theory of stakeholder identification and salience: defining the principle of who and what really counts. *Academy of Management Review*. 1997. Vol. 22. No. 4. P. 853-886.
23. Кракович Д. Новые методики в маркетинговых исследованиях. *Маркетинговые исследования в Украине*. 2017. № 3. С. 20- 25.
24. Langtry, B., 1994. Stakeholders and the Moral Responsibilities of Business. *Business Ethics Quarterly*, 4 (4): 431-443.
25. Банківське право України. Навчальний посібник за заг. ред. А.О. Селіванова. К.: Видавничий Дім «Ін Юре». 2000. 384 с.
26. Про Національний Банк України: Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>(дата звернення 02.02.2020 р.)

27. Старшинський М. В. Порівняльне банківське право: Навч. посіб. Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. 299 .
28. Ващенко Ю. В. Банківське право: Навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 344 с;
29. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-вр. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 08.03.2020 р.).
30. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 № 2664-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14> (дата звернення: 08.03.2020 р.).
31. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.09.2019 № 79-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-20> (дата звернення: 08.03.2020 р.).
32. Про затвердження Правил зберігання, захисту, використання та розкриття банківської таємниці: Постанова Правління Національного банку України від 14.07.2006 №267.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0935-06> (дата звернення: 08.03.2020 р.).
33. Про організацію заходів із забезпечення інформаційної безпеки в банківській системі України: Постанова Правління Національного банку України від 28.09.2017 №95. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0095500-17>(дата звернення: 08.03.2020 р.).
34. Про споживче кредитування: Закон України від 15.11.2016 № 1734-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19> (дата звернення: 08.03.2020 р.).
35. Шепель А. О. Деякі правові аспекти європейської інтеграції України. Часопис Київського університету права. 2002. № 1. С. 81–82.
36. Про банки та банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р № 2121-III URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (дата звернення: 08.03.2020 р.).
37. URL:<https://bank.gov.ua/news/all/natsionalniy-bank-pidpisav-memorandum-pro-spivpratsyu-u-rozbudovi-mehanizmu-perevirki-informatsiyi-pro-kintsevih-benefitsiarnih-vlasnikiv> (дата звернення: 08.03.2020 р.).

38. Орлюк О. П. Банківське право: Навч. посіб. К.: Хрінком Інтер, 2004. 376 с.
39. Коваленко В. В. Проблеми становлення та розвитку банківської системи України. *Актуальні питання функціонування фінансового ринку в умовах кризових явищ світової економіки: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Одеса 20-21 квітня 2017 р.). Одеса: ОНЕУ, 2017. С. 7-13.
40. Міщенко В.І., Науменкова С.В. Банківська система України: проблеми становлення та розвитку. *Фінанси України*. 2016. №5. С. 7-33.
41. Основні показники діяльності банків України. URL: <https://bank.gov.ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#2>.
42. Показники фінансової звітності банків України. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798.593.
43. Значення економічних нормативів в цілому по системі. URL: <https://bank.gov.ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#2>.
44. Ойкен В. Основы национальной экономики. – М.: Экономика, 1996.
45. Геець В. М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку. Інститут економіки та прогнозування НАН України. К., 2009. 864 с.
46. Киселев В. И. Взаимодействие власти и бизнеса: конфликтологический аспект. URL: : <http://teoria-practica.ru/-7-2013/politics/kiselev-v.pdf>.
47. Герасимович, А. М. Аналіз банківської діяльності: Підручник/ А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін.; За ред. А. М. Герасимовича. К.: КНЕУ, 2004. 599 с.
48. Neubauer, F. and Lank, A. «Family business: Its governance for sustainability», 1998.
49. Оксфордський кишеньковий словник. URL: <https://www.emmabowey.co.uk/reader/970588-SMIQWGMJGL//>
50. Van den Berghe L. and Carchon S. W. M. «The global history of corporate governance: an introduction», 2002.
51. Костюк А. Н. Корпоративное управление в банке: монография/ Сумы: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. 332 с.

52. Методичні рекомендації щодо організації корпоративного управління в банках України від 3.12. 2018р. № 814. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr814500-18#n13>.
53. Головіна Я. С. Корпоративне управління в банках України. Дис. на здобуття наукового ступеня канд. екон. наук. Одеський національний економічний університет. Одеса, 2011. 214 с.
54. Заварихін. Н. М. Удосконалення корпоративного управління в банках. *Дело и сервис*. №4. 2002. С. 35-39.
55. Доходи і витрати банків України. URL: <https://bank.gov.ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#4>.
56. Рейтинг надійних банків України URL: <https://forinsurer.com/rating-banks>.
57. ТОП 20 надійних банків України URL: <https://nv.ua/finance/top-20-samyh-nadezhnyh-bankov-ukrainy-polnaya-versiya-reytinga-nv-50014988.html>.
58. Статистика індикаторів фінансової стійкості. URL: <https://bank.gov.ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial#4fsi>.
59. Рейтинг фінансової стійкості банків за четвертий квартал 2019 р. URL: <https://minfin.com.ua/banks/rating/>.
60. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс]: інструкція, затверджена Постановою Правління Національного банку України від 28.08.2001 № 368. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>.
61. Коваленко В.В., Коренєва О.Г., Торяник Ж.М. Обґрунтування стратегії управління ліквідністю банківської установи. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць*. Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». 2009. Вип. 17. С. 159-167.
62. Principles for sound liquidity risk management and supervision / Basel Committee on Banking Supervision. Basel : BIS Press & Communications, 2008. 38 p.
63. Костюк О. М., Костюк О.В. Методологічні засади корпоративного управління та регулювання в банках України. *Вісник Української академії банківської справи*. 2010. Вип. 28. С. 20-23.

64. Рябіченко Д. О. Формалізація механізму опосередкованого впливу стейкхолдерів на ліквідність банку на основі принципів корпоративного управління. *Сучасні тенденції розвитку світової економіки :зб. тез доп. V Міжнародної науково-практичної конференції (12 грудня 2013 р.)*. Харківський національний автомобільно-дорожній університет. Х. 2013. С. 144–145.
65. Ivasiv I. B., Fuksman O. Y. The Status of Liquidity Management Systems in Ukrainian Banks. *The Problems of Economy*. 2014. № 4. P. 363-368.
66. Костюк О. М., Рябіченко Д.О. Вплив корпоративного управління на ринкові позиції європейських банківських холдингів. *Вісник Національного банку України*. 2013. № 1. С. 30-36.
67. Єпіфанов А. О. Управління ризиками банків : монографія [А. О. Єпіфанов, Т. А. Васильєва, С. М. Козьменко та ін.] ; за заг. ред. А. О. Єпіфанова, Т. А. Васильєвої. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ». 2012. 283 с.
68. Сучасні підходи до банківського регулювання та нагляду в Україні». Матеріали Семінару в НБУ «Реформа корпоративного управління в банках», 18.05.2018р. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=69900827>.
69. Денис О. Б. Корпоративне управління в банках: зарубіжний досвід та вітчизняна практика/ *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2012. № 1(12). С. 50–55.
70. Білашенко О.С. Аналіз ефективності організації корпоративного управління в банках Німеччини. URL: http://www.nbu.gov.ua/ejournals/PSPE/2011_1/index.html.
71. Organization Structure. SID Bank. Available at : <https://www.sid.si/en/about/organization-structure-contacts>.
72. Про затвердження Положення про ліцензування банків : Постанова Правління Національного банку України від 22.12.2018 № 149 (зі змінами). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0149500-18>.
73. Guide to fit and proper assessments. European Central Bank. 2018. May. Available at : <https://www.bankingsupervision.europa.eu>.

74. Report of the management board on the activities of Bank Gospodarstwa Krajowego Capital Group in 2018. Available at : <https://www.parkiet.com/assets/pdf/PA293726426.pdf>.
75. Guidelines: Corporate governance principles for banks. Basel Committee on Banking Supervision. Bank for International Settlements. 2015. July. Available at : <https://www.bis.org/bcbs/publ/d328.pdf>.
76. A New Approach to Companies with State Treasury Shareholding. 2017. October, 23. Available at : <https://biznesalert.com/new-approach-companies-state-treasuryshareholding>.
77. EBA guidelines on sound remuneration policies. European Banking Authority. EBA/GL/2015/22. 27.06.2016. Available at : <https://eba.europa.eu/regulation-and-policy/remuneration/guidelines-on-sound-remuneration-policies>.
78. Корпоративна соціальна відповідальність чи вигода? URL: <http://www.management.com.ua/cm/cm037.html>
79. Базова інформації із корпоративної соціальної відповідальності: посібник. О. Лазоренко, Р. Колишко [та ін.]. К.: Видавництво «Енергія», 2008. 96 с.
80. Благоев Ю. Е. Концепция корпоративной социальной ответственности и стратегическое управление. Российский журнал менеджмента. 2004. №3. С. 17-34.
81. Соціальна відповідальність бізнесу: розуміння та впровадження. URL: http://www.un.org.ua/files/Concept_Paper.pdf.
82. Лункіна Т.І., Каратай Т.М. Оцінка соціально-орієнтованої політики у банківських установах України. «Modern Economics». 2017. №6. С. 130-137.
83. Зверкович И. О. Исследование моделей корпоративной социальной ответственности, используемых в мировой практике. CRS Journal. URL: <http://www.csrjournal.com/lib/analyticarticle/1746-issledovanie-modelej-korporativnojj-socialnojj.html>.
84. Корпоративная социальная ответственность: экспертная оценка и практика в Украине. Библиотека журнала «Эксперт Украина». К. : Типография ООО «ТЭФ ОЛБИ», 2008. 160 с.

- 85.Примостка О.О., Захарчук А.О. Корпоративна соціальна відповідальність банків. *Ефективна економіка*. 2016. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5063>.
- 86.Жизнь после чистилища: финансы и банки. URL: <https://praktika-vlasti.com.ua/zhizn-posle-chistilishha/>.
- 87.Іванова Т.В. Дискусійні питання щодо законодавчих актів, які регламентують діяльність стейкхолдерів в умовах цифрової економіки. *«Цифрова трансформація фінансового сектора економіки»*: праці IV Міжнародній науково-практичній конференції., м. Одеса, 9-10 квітня 2020 р. Одеса, 2020. С.65.
- 88.Фінансова безпека банківської системи України – проблеми виміру та забезпечення/ В.В. Коваленко, Т.М. Болгар, О.С. Сергєєва/ Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики: збірник наукових праць. – 2018. – Т.3. – № 26. – С. 38-45 Коваленко В.В., Болгар Т.М.